

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

3. Наволокова Н.П. Технологія інтерактивного навчання. *Педагогічна майстерня*. 2014. №7. С.36–39.

БАРУЛІНА Юлія Олександрівна

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИВАЮЧОГО НАВЧАННЯ

В даний час головними завданнями вчителя початкової школи є розвиток у дітей індивідуальних здібностей, ключових компетентностей, вміння бачити перспективу застосування отриманих знань на практиці, легко адаптуватися в сучасному світі, реалізувати себе в майбутньому.

Одним із шляхів вирішення цих питань є застосування сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі, що дозволяють урізноманітнити форми і засоби навчання, підвищувати творчу активність учнів. Будь-яка технологія має засоби, що активізують діяльність учнів, в деяких же технологіях ці засоби складають головну ідею і основу ефективності результатів.

До таких технологій можна віднести технології розвиваючого навчання, що включають ігрові технології, технології проблемного навчання, інформаційно-комунікаційні технології та інші. У самих різних системах навчання грі відводиться особливе місце. І визначається це тим, що гра дуже співзвучна природі дитини. Ігрова діяльність молодшого школяра – основний вид його діяльності від народження і до настання зрілості [2, с.66].

Для молодшого шкільного віку характерні яскравість і безпосередність сприйняття, легкість входження в образи. Діти легко втягуються в будь-яку діяльність, особливо ігрову. Для молодшого школяра гра має виняткове значення: гра для них – навчання, гра для них – праця, гра для них – серйозна форма виховання. Перш за все визначимо, в чому ж полягає педагогічний ефект гри [1, с.4].

По-перше, гра моделює життєві ситуації змагальності. По-друге, створює умови для взаємодії, взаємодопомоги. По-третє, згуртовує, народжує, хоча і тимчасову, але спільність. По-четверте, в колі гри закони і норми повсякденному житті не беруться в розрахунок. По-п'яте, гра, хоча і здійснюється в рамках правил, створює простір для фантазії, імпровізації. По-шосте, гра повністю відповідає принципу єдності пізнання і реакції. Поряд із задоволенням, насолодою від самої гри, людина отримує задоволення від розширення свого світогляду, від вміння користуватися своїми знаннями і збагатитися знаннями інших. По-сьоме, в грі можна виявити ті свої позитивні якості, які в повсякденному житті не знаходять застосування [6, с.102].

Психологічний механізм дидактичної гри спирається на потреби особистості в самовираженні, самоствердженні, самореалізації. Ігрова діяльність у навчальному процесі дозволяє реалізувати розвиваючу мету.

У структуру гри як діяльності органічно входять цілепокладання, реалізація цілей, аналіз результатів. У структуру гри як процесу входять: взяття на себе ролі, ігрові дії, як засіб реалізації цих ролей, ігрове вживання предметів, тобто заміщення реальних речей ігровими, умовними, реальні відносини між граючими, сюжет – область дійсності, умовно відтворена в грі [1, с.6].

Дидактична гра навчає характеру зближує нову пізнавальну діяльність дитини з вже звичною для нею ситуацією, полегшує перехід від гри до серйозної розумової роботи. Вона активізує психічні процеси, викликає в учнів живий інтерес до процесу пізнання, дозволяє зробити будь-який навчальний матеріал захоплюючим, викликає в учня глибоке задоволення.

У дидактичній грі основним типом діяльності є навчальна, яка вплітається в ігрову. Дидактична гра – це вид навчальної діяльності в умовах цілеспрямованого навчання, характеризується високою пізнавальною зацікавленістю.

Інтелектуальна гра спрямована на розвиток в учнів пізнавальних інтересів, тісно пов'язується з навчальним процесом. У кожному класі є група учнів, яка відноситься до розряду «непомітних і тихих». Колективний командний дух, бажання здобути перемогу дуже часто перетворює цих боязких дітей і дає їм можливість показати себе з несподіваної сторони, розкрити дрімаючі здібності [6, с.103].

Особливу користь гра приносить невстигаючим дітям, так як в процесі підготовки у дитини з'являється підвищена навчальна мотивація. Діти заздалегідь діляться на команди і розподіляють свої ролі за допомогою вчителя. При формуванні команд необхідно враховувати рівень учнів всередині групи і між ними, щоб розподілити рівномірність сил. Необхідно побудувати гру так, щоб кожен учень зміг проявити свої творчі здібності. Для цього можна запропонувати варіативні форми відповідей: письмові, усні [1, с.18].

Також можна запропонувати конкурси вузької спрямованості: конкурс капітанів, конкурс теоретиків і т. д. У гри свої правила, в її фіналі повинен виявитися переможець і інтелектуальна гра не виняток. Але необхідно зробити так, щоб фінал був увінчаний максимальною концентрацією позитивної енергії. Це буде стимулом для подальшого вивчення предмета і першим кроком до початку наступної гри [5, с.14].

Високу ефективність приносять інтелектуальні ігри, якщо вони проводяться в системі. Зміст освіти в сучасній школі має бути орієнтований на створення умов для саморозвитку, самореалізації та успішної соціалізації дітей в суспільстві, що є головною метою діяльності педагога початкової школи. Одним із прикладів роботи по застосуванню ігрових технологій в рамках розвитку особистості молодших школярів є використання соціалізуючих проєктів, які розкривають становлення творчої особистості.

Ігровий проект як ніякий інший дає можливість дітям робити щось цікаве самостійно, в групі або самому, максимально використовуючи свої можливості. Ця діяльність, дозволяє проявити себе, спробувати свої сили, докласти свої знання, принести користь і показати публічно досягнутий результат. Вона спрямована на рішення цікавої проблеми, сформульованої самими учнями.

З метою формування компетенції особистого самовдосконалення учителем застосовується такий вид діяльності на уроках, як виконання завдань з «зайвими даними» (четвертий – зайвий). З метою розвитку даного виду компетенцій учителем використовуються завдання на розвиток навичок самоконтролю. Одним із прийомів вироблення самоконтролю є проведення перевірки виконання будь-яких вправ. У початковій школі рекомендуємо проводити у вигляді гри. Така перевірка вимагає наполегливості і певних вольових зусиль. В результаті у учнів виховуються найцінніші якості – самостійність і рішучість у діях, почуття відповідальності за них. Наприклад, іноді при перевірці роботи відповіді не сходяться. Тоді учні вирішують проблему шукаючи помилку, а після цього починають більш уважно стежити за думкою і логікою вчителя. Як результат – уважність і зацікавленість на уроці, розвиток навичок критичного ставлення до результатів, перевірка відповідності отриманої відповіді всім умовам завдань.

Необхідно ще раз наголосити на головній особливості компетентності як педагогічного явища, а саме: компетентність – це не специфічні предметні вміння і навички, навіть не абстрактні розумові дії або логічні операції, а конкретні, життєві, необхідні людині будь-якої професії, віку, родинного стану [4, с.51].

Таким чином, ключові компетенції конкретизуються на рівні освітніх областей і навчальних предметів для кожного ступеня навчання. Перелік ключових компетенцій визначається на основі головних цілей загальної освіти, структурного уявлення соціального досвіду і досвіду особистості, а також основних видів діяльності учня, що дозволяють йому оволодіти соціальним досвідом, отримувати навички життя і практичної діяльності в суспільстві.

Рівень освіченості, особливо в сучасних умовах, не визначається обсягом знань, їх енциклопедичністю. З позицій компетентнісного підходу рівень освіченості визначається здатністю вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань. Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але він акцентує увагу на здатності використовувати отримані знання. При такому підході цілі освіти описуються в термінах, що відображають нові можливості учнів, зростання їх особистісного потенціалу.

З позицій компетентнісного підходу основним безпосереднім результатом освітньої діяльності стає формування ключових компетентностей.

З цієї точки зору мета шкільної освіти в наступному:

– навчити вчитися, тобто навчити вирішувати проблеми в сфері навчальної діяльності;

- навчити пояснювати явища дійсності, їх сутність, причини, взаємозв'язки, використовуючи відповідний науковий апарат, тобто вирішувати пізнавальні проблеми;
- навчити орієнтуватися в ключових проблемах сучасного життя – екологічних, політичних, міжкультурної взаємодії та інших, тобто вирішувати аналітичні проблеми;
- навчити орієнтуватися в світі духовних цінностей;
- навчити вирішувати проблеми, пов'язані з реалізацією певних соціальних ролей [3, с.194].

Формування компетентностей учнів обумовлено реалізацією не тільки оновленого змісту освіти, але й адекватних методів та технологій розвиваючого навчання. При цьому виконуються такі основні завдання: створення умов для розвитку і самореалізації учнів; засвоєння продуктивних знань, умінь; розвиток потреб поповнювати свої знання протягом усього життя.

Список використаних джерел:

1. Булигіна О. Ігрові технології: шляхи забезпечення умов для інтелектуального, соціального, морального розвитку молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2009. № 19. С. 2 – 21.
2. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті: підруч. для магістрантів та студ. пед. ф-тів. Київ: Наш час, 2006. 368 с.
3. Кузьменко В. У. Теоретичні основи проблеми розвитку індивідуальності дитини. *Наукові записки Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. Київ: Нора-прінт, 2004. Вип. 24. С. 194-205.
4. Марецька Н. Компетенція чи компетентність: що ми формуємо у молодших школярів. *Початкова школа*. 2007. № 9. С. 51-54.
5. Онищенко Л. Формування освітньої компетентності «уміння вчитись» шляхом упровадження методики С. М. Лисенкової. *Початкове навчання та виховання*. 2009. № 13. С. 14 – 18.
6. Савченко О. Я., Бібік Н. М., Байбара Т. М., Вашуленко О. В., Коваль Н. С., Онопрієнко О. В., Пономарьов К. І., Прищепа О. Ю. Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу : монографія. Київ: Педагогічна думка, 2012. 250 с.

БОБРО Олена Валеріївна

ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗА ПРОФІЛЕМ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ»

Збереження здоров'я при фізичних та емоційно-психічних навантаженнях є актуальним завданням. Ще наприкінці 20 століття передбачалося, що тривалі заняття спортом сприяють накопиченню фізичних і психічних сил, які можна